

Матеріали для дистанційного навчання Дисципліна: Історія стародавнього Риму

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.08 Класичні мови та літератури (переклад включно)

Курс II

Семестр II

Лектор: к.і.н., асист. В. Л. Гуменний

Практичні: к.і.н., доц. Я. В. Погоральський

Усі консультації здійснюються для студентів у будь-який час в дистанційному форматі

e-mail: hviterant@gmail.com

месенджер: <https://www.facebook.com/v.humenny>

Додаткові матеріали будуть надіслані ел. поштою, та з'являтимуться в онлайн-рідерах та у створеному відповідному курсі у сервісі «Google Classroom».

Перевірка виконання завдань та опрацювання матеріалу здійснюється шляхом підготовки студентами письмових робіт у ел. вигляді, та проведенням тематичного тестування, після закінчення карантину.

Теми для самостійного опрацювання: Система державного устрою Римської Республіки

1. Народні збори: comitia curiata, comitia centuriata, comitia populi tributa, concilia plebis tributa
2. Сенат
3. Магістратури:
  - а) Консули, претори, цензори
  - б) Tribunus plebis та tribunicia potestas
  - в) Екстраординарні магістратури
4. «Res publica» і «республіка»: проблеми інтерпретації термінів і визначення форми державного устрою

Сергеев И. П. Государственные учреждения древних римлян: поздняя Республика и ранняя Империя: материалы к спецкурсу / И. П. Сергеев. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. – 312 с.

<http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/8571/1/sergeev.pdf>

Francisco Pina Polo. SPQR: Institutions and Popular Participation in the Roman Republic // The Oxford Handbook of Roman Law and Society. Oxford, 2016.

<https://drive.google.com/open?id=1Wnf9SeSTaQFWJMqceNkZLYrjJeJExMGF>

Дементьева В.В. Государственно-правовое устройство античного Рима: ранняя монархия и республика.

<https://studfiles.net/preview/6322198/>

Нетушил И.В. Очерк римских государственных древностей: в 2. т. Т. 1. Государственное устройство Рима до Августа. Харьков, 2014.

http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/10670/2/Netushil_Ocherk_rimskih.pdf

Межерицкий Я. Ю. «Восстановленная республика» императора Августа. М, 2016.

Обов'язкове опрацювання: С. 18-24, 218-238, 284 (починаючи з останнього абзацу) – 286, 751-756.

<https://drive.google.com/open?id=1WrSrydPj1kghDW1gFr8XrXwiQ5oyriSC>

Токарев А. Н. Res publica в идеологии «оптиматов» // Laurea. К 80-летию профессора Владимира Ивановича Кадеева. Харьков, 2007. С. 101—110.

<http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1361635767>

Токарев А.Н. Res publica как политический лозунг в «популярной» традиции

https://www.academia.edu/33634111/%D0%A2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2_%D0%90.%D0%9D._Res_publica_%D0%BA%D0%B0%D0%BA_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BB%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%BD%D0%B3_%D0%B2_%D0%BF%D0%BE%D0%BF%D1%83%D0%BB%D1%8F%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B9_%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B8 Tokarev A.N. Res publica as a political slogan in populares tradition 2008 In Russian

Дементьева В.В. Римское республиканское междуцарствие как политический институт. М.: Инфо-Медиа, 1998. – 137 с.

<http://ancientrome.ru/publik/dement/dem01f.htm>

Кофанов Л. Л. Инсигнии римских магистратов // Международная конференция «Проблемы исторического познания», Москва, 5—7 марта 1996 г. ИВИ РАН.

<http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1267968500>

Каретникова В. Соискание магистратских должностей в Римской республике III - I вв. до н.э. Автореф. дисс. ... к.и.н. Ярославль, 2011.

<http://cheloveknauka.com/v/364427/a#?page=1>

Утченко С. Л. Политико-философские трактаты Цицерона («О государстве» и «О законах»).

<http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1416748632>

Сидорович О. В. Pax Romana во «Всеобщей истории» Полибия.

<http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1376593496>

Сидорович О.В. Теория смешанной конституции и развитие государственных институтов в раннереспубликанском Риме//Ius antiquum. Древнее право. 1996. № 1.

<http://www.dirittoestoria.it/iusantiquum/articles/isidorov.pdf>

Чеканова Н. Римская диктатура последнего века Республики. СПб, 2004.

<http://padabum.com/d.php?id=129223>

<http://cheloveknauka.com/v/185616/a#?page=1>

Eric A. Posner. The Constitution of the Roman Republic: A Political Economy Perspective. (University of Chicago Public Law & Legal Theory Working Paper No. 327, 2010).

https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1300&context=public_law_and_legal_theory

Francisco Pina Polo. Magistrates-elect and their potestas contionandi in the Late Roman Republic, Historia 65, 2016, 66-72.

https://www.academia.edu/27366094/Magistrates-elect_and_their_potestas_contionandi_in_the_Late_Roman_Republic_Historia_65_2016_66-72

Francisco Pina Polo. The Consul at Rome: The Civil Functions of the Consuls in the Roman Republic. Cambridge University Press, 2011.

<https://books.google.com.ua/books?id=M-ZctZTBjykC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>

The Cambridge Companion to the Roman Republic / Edited by Harriet I. Flower. Cambridge University Press, 2004.

<https://b-ok.cc/book/2351992/8cb63a>

A Companion to the Roman Republic / Ed. Nathan Rosenstein; Robert Morstein-Marx. Blackwell Publishing, 2006.

<https://b-ok.cc/book/691900/83657f>

A Companion to Greek Democracy and the Roman Republic / Ed. Dean Hammer. Wiley Blackwell, 2014.

<https://b-ok.cc/book/2371907/da5c6d>

Зовнішня політика. Завоювання Італії. Завоювання Середземномор'я.

Myles Lavan.

Slaves to Rome: Paradigms of Empire in Roman Culture

<https://b-ok.cc/book/2515416/681083>

The Cambridge Ancient History Volume 7, Part 2: The Rise of Rome to 220 BC

<https://b-ok.cc/book/827336/f5a969>

The Cambridge Ancient History, Volume 8: Rome and the Mediterranean to 133 BC

<https://b-ok.cc/book/1178108/e5225f>

Релігія та політичне життя Риму доби Республіки

A Companion to Roman Religion (Blackwell Companions to the Ancient World)

<https://b-ok.cc/book/1160937/6a8a42>

Сморчков А.М.

Религия и власть в Римской Республике: магистраты, жрецы, храмы. М.: РГГУ, 2012.

http://www.sno.pro1.ru/lib/smorchkov_religiya_i_vlast_rimskoy_respubliki/smorchkov_religiya_i_vlast_rimskoy_respubliki.pdf

Міняйло Н.В.

Колегія весталок у політичному житті Давнього Риму

<http://scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/d0a/%D0%9C%D0%86%D0%9D%D0%AF%D0%99%D0%9B%D0%9E%20%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%AF%20%D0%92%D0%90%D0%A1%D0%98%D0%9B%D0%86%D0%92%D0%9D%D0%90%20aref.pdf>

Документальні фільми та лекції онлайн:

<https://www.youtube.com/watch?v=2-JelaK-bAA>

<https://www.youtube.com/watch?v=Eo-OPFORiGA>

https://www.youtube.com/watch?v=LL_acQHNS-o

<https://www.youtube.com/watch?v=k0zBG5R7TXU>

<https://www.youtube.com/watch?v=PhiJcedqTjM>

https://www.youtube.com/watch?v=3_wfTPdp3_k&list=PLSBOIiMBRFjDGrFL9cb1f3HrFcadJyFb6&index=5

https://www.youtube.com/watch?v=GB27I_RjjHI&list=PLSBOIiMBRFjDGrFL9cb1f3HrFcadJyFb6&index=7

<https://www.youtube.com/watch?v=AUNe61Kyigc&list=PLSBOIiMBRFjDGrFL9cb1f3HrFcadJyFb6&index=11>

<https://www.youtube.com/watch?v=9JFw8M4PBUI&list=PLSBOIiMBRFjDGrFL9cb1f3HrFcadJyFb6&index=10>

<https://www.youtube.com/watch?v=1UvG0LDeYBA&list=PLSBOIiMBRFjDGrFL9cb1f3HrFcadJyFb6&index=9>

British School at Rome

https://www.youtube.com/channel/UChT1x-zCuNdO4m0QW_Wo1vg

Roman Society

<https://www.youtube.com/channel/UCyfMEzO0BTa3K316L0ppYtQ/videos>

Античні джерела для читання і самостійного опрацювання (практичні заняття).

Теми:

- Система державного устрою Римської Республіки у III-II ст. до н.е.

Joannes Laurentius Lydus De Magistratibus reipublicae Romanae

<https://archive.org/details/joannislydidema00wuengooog>

T. Livius Ab Urbe condita

<https://www.thelatinlibrary.com/liv.html>

Dionysii Halicarnasei Antiquitatum Romanarum

<http://ancientrome.ru/antlitr/dionysios/index.htm>

M. Tullius Cicero

De Re Publica.

<https://www.thelatinlibrary.com/cicero/repub.shtml>

- Політична боротьба у Пізній Римській Республіці (за творами Цицерона, Саллюстія, Аппіана, Цезаря)

M. Tullius Cicero

De Re Publica.

<https://www.thelatinlibrary.com/cicero/repub.shtml>

Epistulae

<https://www.thelatinlibrary.com/cic.html>

<http://ancientrome.ru/antlitr/cicero/index.htm>

C. Sallustius Crispus

<https://www.thelatinlibrary.com/sall.html>

Appiani Historia Romana

<http://ancientrome.ru/antlitr/appian/index.htm>

C. Iulius Caesar

<https://www.thelatinlibrary.com/caes.html>

- Рання Римська імперія: імператор, його оточення та родичі і їх політична активність (S.C. de Cn. Pisone patre, Tabula Siarensis, Decreta Pisana)

Senatus consultum de Cn. Pisone patre

<https://edh-www.adw.uni-heidelberg.de/edh/inschrift/HD030785>

Tabula Siarensis

<https://edh-www.adw.uni-heidelberg.de/edh/inschrift/HD002024>

Decreta Pisana

<https://archive.org/stream/inscriptionslat01dessooft#page/36/mode/2up>

Загальна підбірка текстів:

<https://www.thelatinlibrary.com/>

<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>

<http://centaur.reading.ac.uk/40774/1/undying-voices.pdf>

https://en.wikipedia.org/wiki/Vindolanda_tablets

<http://vindolanda.csad.ox.ac.uk/>

<http://web.archive.org/web/20160304074123/http://vto2.classics.ox.ac.uk/>

<http://ancientrome.ru/antlitr/augustus/index.htm>

<http://ancientrome.ru/epigr/e.htm?a=1>

<http://www.papyri.info/>

<http://www.manfredclauss.de/>

<https://inscriptions.packhum.org/>